

Člun

Mé auto nebo člun, jak mu říkám, nebo někdy taky letadlo, můj dům nebo knihovna, je vždycky čisté, neustále naleštěné a vysmýčené, vždy připravené na zákazníky, kteří jsou na cestě do práce nebo na líbánky, kteří potřebují stihnout letadlo nebo se nalodit na plavbu s tanečními orchestry a vlídnými barmany, kapitány a svobodnými doktory.

Jsem pyšný na služby, které poskytují, protože já a mně podobní jsme dopravci tohoto světa, hybatelé a spojovači. Jen si zkuste představit osud kterékoli velké dynastie bez oslů, slonů nebo velbloudích hrbů. O koních ani nebudu začínat, ale považte, kde by byli Hyksósové bez svých vozů nebo mohamedánští nájezdníci bez hrbatých sluhů, těch velkolepých nosičů datlí, šavlí, vody a kozího mléka! Nebyť velbloudích služeb, poražení Byzantinci by se dodneška hádali a snažili se určit pohlaví andělů a přitom si blahopřáli k Mariinu netknutému otvoru.

V autě schovávám důmyslnou prachovku a šroubovák. Prachovku mám pod sedadlem a šroubovák vedle něj.

Víte, to mi poradil můj přítel Mamadu, Senegalský pavouk, který taky chodí do Bolera. Jednou mi řekl, Nikdy u sebe nenos pistoli ani nůž. Voz s sebou tlustou násadu s pštrosími pery na konci, tím se zbavíš prachu a potížíš-tů, a šroubovák, abys mohl bodnout, když bude potřeba. Takhle tě policie nebude moct obvinít z násilného záměru. Vždycky můžeš tvrdit, že ses bránil tím, co jsi měl zrovna po ruce.

Přesto jsem celá léta jezdil bez obou těch nástrojů, až se v autě začal usazovat prach a začalo se rozpadat, všechno rachotilo a třásl se a já měl strach, že mi upadnou

zrcátka a dveře se otevřou a dovnitř se mi nahrne lůza a bude škemrat o svezení zadarmo.

Jako bezdomovec, co jsem ho jednou nabral, byla noc a taková zima, že ulice byly liduprázdné. Ten muž vypadal, že se každou chvíli zhroutl. Stál mi před taxíkem, nevšímal si okolních aut a nad ramenem mu přeskakovala světla, takže vypadal jako zářící světec. Položil všechny igelitové tašky přímo doprostřed ulice, zdvihl ruce jako Ježíš a žadonil, abych ho vzal. Stáhl jsem okénko. Přistoupil ke mně a řekl, Tam, a ukázal na nebe za sebou, nejeďu daleko, prosím, smilujte se nad mými starými kostmi. Je zima, nemám peníze na autobus a mám hlad, musím se dostat na ubytovnu, bude polívka.

Pustil jsem ho dovnitř. Sedl si dopředu. Navršil si tašky do klína, takže pokrývaly i palubní desku a přepadávaly až na moje sedadlo. Vydával typický pach nuzných a mluvil o Bohu a jeho andělech. Prohlásil, že je tu noc viděl.

Koho, zeptal jsem se.

Anděly, řekl, anděly. A pak se rozpovídal a rty mu o sebe pleskaly jako křídla bez peří. Popisoval anděly, jak přistávají na nábřeží. Jeho velké černé pytle na odpadky rachotily prázdnými plechovkami, jako by byly plné lapených ďáblů a hadů. Vysadil jsem ho pod mostem. Vystoupil a okamžitě se rozběhl a křičel přitom, Budu se za vás modlit, budu se za vás modlit, a pytle se mu odrážely od pádících pat.

O pár minut později, když jsem zákazníkovi vracel drobné, jsem zjistil, že ten muž, který mi sliboval modlitby, mi nejspíš pod pytlí nepozorovaně ukradl peníze. A ten zákazník, který mi předtím vyprávěl o manželce a o tom, kam jeho dítě chodí do školy, a stěžoval si na vysokou zločinnost ve městě, se začal rozčilovat, jak taxikáři nikdy ne-

mají drobné. Podle mě to děláte naschvál, tvrdil, abyste dostali větší dýško.

Podezíraví, pomyslel jsem si, lidi jsou podezíraví a bezohlední.

Všichni chodí s velkými bankovkami. Strkají nám je přes rameno a ohánějí se jimi s pýchou bohatých. Vytáhnou z nás všechny drobné a nás už unavuje mávat na kolegu z okénka, když stojíme na červenou, a volat, Brácho, nemáš na rozměnění, a nebaví nás zastavovat u benzinek a kupovat čokoládové tyčinky, abychom měli na vracení a mohli si umýt obličej na potemnělých špinavých záchodech, kde mokrou podlahu pokrývá nařasený toaletní papír jako konfety ráno po karnevalu nebo pouti.

Jindy jsem zase nabral hubeného mládence, který chtěl jet do nočního klubu Garage. Znal jsem ten klub. Jednou jsem tam byl, ale to je jiný příběh. Třásl se a povídal a třásl se a posmrkával. A když jsem se pak znovu podíval do zpětného zrcátka, neviděl jsem ho: připadalo mi, že mi zmizel rovnou před očima. A pak jsem se podíval na dno člunu, protože jsem věděl, že je to muší váha, která by se v rozbouřené vodě utopila, a zahlédl jsem v jeho ruce připravenou stříkačku.

Počkal na červenou, než si vpíchl jehlu do ruky.

Zastavil jsem a sledoval jsem ho, jak se tam celý malý krčí a ruku má nataženou přes opěradlo. Řidič za mnou troubil a nadával, ale zelenou je někdy potřeba ignorovat. Spustil jsem kotvu, člun se uklidnil a klaksony za mnou zesílily. Ale já čekal, dokud jehla nevníkla do žíly. Chtěl jsem, aby ta plovoucí mrtvola zabodla jehlu přesně a nevyplývala dávku na sval nebo kost, a chtěl jsem, aby to dokončil a pak vystoupil a letěl, tančil a žil a na krátkou chvíli od všeho utekl. Neodsuzuju ty, kteří neumějí snít a potře-

bují si napichovat ruku, aby si pod kůží vytvořili jiné světy, protože já měl na únikové prostředky štěstí. Kdykoli bych mohl zakotvit s autem pod mostem a jako komiksový hrdina se ve vteřině převléknout do pláštěnky bojovníka za svobodu, rozletět se nad trosky lidí a nechat si štěstí vklouznout rovnou do ruky.

Seber si to, poručil jsem mu. Hlavně mi tu ten bordel nenech. Ukaž, řekl jsem.

Ukázal a pak otevřel dveře, vystoupil, došel k nejbližší zdi a přitulil se k ní.

Pistole

Na určité typy lidí si řidič musí dávat pozor: na ty tiché, jimž se zúžila cesta. Ty, kteří mají za sebou dlouhou jízdu a nepříjemné zatáčky. Ty, kteří si s sebou nosí zvratky, strádání, vši a údy ztuhlé od flekatých matrací kokainových doupat a věznic.

Včera v noci jsem párek takových nabral.

Chlap vypadal jako pořádný hajzl. Jeho přítelkyně měla tašky, spoustu nákupních tašek. Ona mluvila, on mlčel, sotva přikyvoval a díval se na mě v zrcátku a pak zase ven, pak zavřel oči a hlava mu klesla pod tíhou ženských blábolů a stížností.

Úplněk, řekla. Dneska v noci, zlato, pojď, vylezem na střechu a budem na něj koukat.

A pak nějaké banality o kamarádkách a oblečení a tak dále. Muž ji okřikl, ať drží hubu, ale ona se rozkřičela a mávala mu ukazováčkem před obličejem. Když jsme dojeli, zaplatil. Drobné zpátky nechtěl a já mu poděkoval.

Sotva to vzal na vědomí. Příliš cool, příliš štědrý, příliš bohatý, příliš povznesený nad ženino nadávání a drobné nazpátek.

Odjel jsem a za jízdy si roztřídil peníze, co jsem měl v kapsách – velké bankovky jsem uklidil do přihrádky v palubní desce a mince si nechal při ruce. Nenávidím, když mi kapsy cinkají penězi. Jejich tíže mi připomíná, že má stehna se budou tisknout do sedadla ještě mnoho hodin.

Po pár blocích jsem se podíval do zrcátka a na zadním sedadle zahlédl ucho. Ta dáma si tu nechala tašky. Zastavil jsem a prohledal je. Všechno bylo příliš nablýskané nebo příliš široké. Kdyby byla matka ještě naživu, nabídl bych jí, jestli nechce ty třpytivé kostýmky na představení. Kdyby ještě žil klaun Malík, dal bych mu pytlovité kalhoty, pytlovitou košili a barevné klobouky. Je obdivuhodné, jak si lidé ze všeho nejdřív vzpomenou na přátele a rodinu, když někde něco vyplení nebo ukořistí.

A tak jsem se stejnou cestou vrátil a zaparkoval uprostřed ulice, protože jsem si přesně nepamatoval, který dům je jejich. Bylo pozdě, ale nahlas jsem zatroubil v naději, že se z některé budovy objeví hlava nebo ruka a mávne na mě, naznačí, abych počkal, radostně seběhne ze schodů a já se dočkám odměny nebo aspoň malého potlesku.

Ven vyšla žena s bujnými blondatými vlasy, na vysokých podpatcích se rozběhla k mému autu a křičela, Dobrý muži! Otevřela zadní dveře a drapla tašky. On to s vámi vyřídí, postará se o to. Buď k tomu muži štědrý, Zee, řekla svému příteli, když vyšel ze dveří i on. Buď štědrý.

Zajisté, muž pomalu došel k autu a podával mi velkou bankovku. Ale než jsem stihl vytáhnout okénko, poklepal mi na rameno a řekl, Nechtěl byste pracovat pro štědrého muže, jako jsem já?

Kde a co, zeptal jsem se.

Přímo tady. Zůstanete v autě, ve své kanceláři, a budete mě vozit. Já budu sedět vzadu jako předtím a říkat vám, kam máte jet. Pár hodin denně, moc dobře se vám odvděčím.

Nic ilegálního, zeptal jsem se.

Nic ilegálního, potvrdil. A co je koneckonců legální, přáteli. Co? Historie? Byl Vietnam legální? Co je v tomhle vesmíru kurva legálního? Hvězdy se žerou navzájem, vlci žerou prasata a babička Červenou karkulku leda ojebe.

Nic není legální, přitakal jsem.

Nic, to je jisté.

Jdu do toho, řekl jsem.

Buďte tu v pondělí večer. Přímo tady. V osm. A pak mě překvapil širokým úsměvem, načež si pěstí zabušil na srdce.

Odjel jsem a chvíli jen tak jezdil. Ulice byly mokré a voda pod dusajícím nohama chodců jen přibývala. Déšť vířil jako aureoly oblázků hozených na hladinu rybníka. Jezdil jsem v kruzích a vesmír rotoval a explodoval a plnil se prachem a vodou a nestaral se o to, jestli jsem odbočil vlevo, nebo vpravo, nebo jestli jsem zíral na jeho prehistorické jiskření a obrovské hvězdy. Jezdil jsem ulicemi, ale žádné zákazníky jsem v tomhle zaplaveném městě severu nenašel. Utěšoval jsem se tím, že v tuhle hodinu námořníci i ostatní popíjejí v barech a jedí u pultu hranolky a nad rohožkovitými, závratně plešatými hlavami se vznášejí oblaka much, bez sebe z vůně pečících se zvířat. Pak jsem dostal hlad a zastavil.

Vešel jsem do bistra a zamířil rovnou na záchod. Do bílé kašny na zdi močil policista. Umyl jsem si ruce a ucítil, že si mě prohlíží. A tak jsem zalezl do kabinky a zamkl

za sebou. Báł jsem se, že mi stát naparáí pokutu za to, že jsem si neopláchl obličej, včas jsem neuhnul veřejnému činiteli nebo použil moc mýdla, které pění a dělá bublinky, jež by mohly popraskat jako výstřely a způsobit poplach a paniku.

Počkal jsem, než odejde. A pak jsem vyšel z kabinky, pásek ještě rozepnutý, a hledal jsem tu správnou díрку. Konečně jsem se zapnul a znovu si umyl ruce, čímž jsem zabil většinu bakterií. Některé unikly, o tom nepochybuju. Došel jsem k pultu a objednal si sendvič a kávu a pak jsem se rozhodl, že vyjedu na kopec a podívám se, jestli měsíc dorůstá, nebo couvá.

Otec

Žádné prázdno není, řekla mi jednou vousatá dáma, která mě vychovávala, když otec odešel a matka zemřela. Je jen pohyb, dodala a poručila mi, abych si do kbelíku natočil vodu a umyl kola maringotky.

Když se tvůj otec poprvé objevil zpoza dun, řekla mi, vedl velblouda a nesl štos koberečků a modrých kameňů, jež měly zaplašit ďáblův pohled. Byl obchodník a miloval létání. Jakmile ho tvoje matka spatřila, životodárná oáza jeho úsměvu ji úplně okouzila. Jeho dlouhé řasy jí polechtaly na ušních lalůčcích, jeho silná, zahnutá obočí jí rozřala hrudník jako indická ostří. Koberce tvého otce se neustále vznášely nad zemí, nikdy nepoložil hlavu na zem a oči pořád upíral ke hvězdám. Turbanem měnil směr větru a koberec řídil svými licousy, říkala. Létal kolem stanových tyčí nad vykřičníky diváků a pomlčkami potlesků.

Mí rodiče se potkali vysoko na visuté hrazdě, při společném čísle, které mělo velký sukces. Matka švihla lanem k jeho koberci, on ho zachytil a křikl, Drž se pevně, Mariam! (Trval na použití původní biblické verze jména Mary.) A ona se rozlétla za ním, jako by v prostoru klouzala po vodě.

Ale jednoho dne poznal můj otec jiného muže s plnovousem a dlouhým hábitem. Ten muž přišel z východu, stejně jako můj otec. Hovořili spolu o životě, smrti a nebezpečí létání. A pak, v měsíciem prozářené noci, můj otec oznámil, že uvěřil a že koberce by měly zůstat na zemi. Koberce jsou k modlení, a ne pro prohnané artistry a létající šašky, řekl ten muž mému otci. Koberce jsou posvátná tenká kůrka, která se táhne mezi zemí a nebesy. Můj otec si na sebe vzal staré oblečení, osedlal velblouda, sroloval jeden z nelétajících koberců a opustil nás. Když odjel, žádný z jeho koberců nechtěl zůstat na zemi. Vířily kolem stanů jako kolibříci, létaly kolem dokola a do stran a vzhůru v úhlech, v jakých létají andělé a ptáci. Jediná fotografie mého otce byla na plakátu, na němž seděl v tureckém sedu a s nakrouceným knírem na vznášejícím se koberci, za sebou tleskající opice, usměvavé kočky a namalované klauny.

Když otec odjel, matka se uchýlila na lana a celé dny se pod střechou stanu houpala, plakala a naříkala. Utkala na obloze velkou síť a chytala do ní klauny a krotitele lvů, polykače mečů a jedinečného Krokodýlího muže a tahala je do naší malé maringotky za hlavním stanem.

Zavírala mě na lůžku z pavučin a snažila se mě hypnózou uspat, aby si mohla hrát, ale já se celý omámený budil a odhadoval, jestli přišel Vlčí chlapec, nebo Kostlivák. A vždycky jsem si vylezl na jeden z otcových koberců, létal

pod stropem a z ptačí perspektivy se díval na matku vpletenou do lan s dalším artistou na visuté hrazdě, připoutanou pod iluzionistovou pilou nebo řvoucí jako lev pod vysokými koženými holinkami krotitele. A já, kterému lichotilo, že k nám domů přichází sám principál, byl šťastný, že můžu být svědkem toho karnevalu masa, přerývaného dechu a slastného sténání, a tak jsem ležel bez hnutí na koberci, sledoval matčino číslo, představoval si, jak otec na velbloudu cestuje po světě, a spokojeně masturboval.

Vždycky jsme dumali, jestli zpáteční cestu přežil. Konec konců, vousatá dáma říkala, že velbloud je velmi dobře viditelné zvíře. Velbloud se neschová, je příliš líný na létání a příliš trpělivý, zvědavý, svěhlový a tvrdohlavý, než aby poklekl před lupiči, padl před diktátory nebo utekl před zimou.

Když si teď vzpomenu na matku a její sbírku holých zadků, když si lehnu na jeden z otcových koberců a vznáším se nad světem, tak cestuji těmi prastarými zeměmi pušek, zákopů a krve, ztýranými zeměmi Slovanů, Germánů, Latinů, Asyřanů, Arabů, Turků, Kurdů a Řeků. V těch zemích, jejichž mladé muže verbovali a ženy plakaly a celé národy se stěhovaly a lidé hladověli a po milionech pláli, jsem přistál, přihlížel, napravil a letěl dál.

Knihy

Jak se máte, zeptala se mě Zainab, když se s knihami a učenými mokřými vlasy objevila v domovních dveřích.

Dlouhá noc, odtušil jsem. Svět je cirkus a vždycky bude. Mimochodem, chtěl bych vám ukázat jednu knížku.

Máte ji u sebe?